

POCHWALAĆ (83) *vb impf*

o jasne. ◇ *W inf* -chwa- (5), -chwa- (1) *Mącz*; drugie a jasne. ◇ *W pozostałych formach a pochylone.* *inf* pochwałać (6). ◇ *praes 1 sg* pochwałam (8). ◇ *3 sg* pochwałą (12). ◇ *1 pl* pochwałamy (22). ◇ *3 pl* pochwalają (6). ◇ *praet 3 pl m pers* pochwalali (2). ◇ *fut 1 sg m* będę pochwałiał (6). ◇ *3 sg m* będzie pochwałiał (1). ◇ *imp 2 pl* pochwał(a)jcie (1). ◇ *con 3 sg m* by pochwałiał (1). ◇ *1 pl m pers* byśmy pochwalali (1). ◇ *part praes act* pochwalając (17).

Sł stp: pochwalać, pofalać, *Cn notuje, Linde XVI – XVII (z Cn) – XVIII w. s.v. pochwalić.*

1. Uznawać kogoś lub coś za dobre(go); *approbare Mącz, Modrz, Calep, JanStat, JanPrzyw, Cn; probare Vulg, PolAnt, Modrz, Calep; comprobare Mącz, Cn; applaudere Cn [w tym z przeczeniem (8)] (76) :*

a. Wyrażać się z uznaniem; z przeczeniem: ganić; *laudare Modrz; adhinnire, admurmurare, allaudare, collaudare Cn [w tym: kogo, co (37)] (42) : BierEz G2v; KromRozm I L2v; Acz tak yeft/ musi fye prawdą znác/ iż y w nas mało fwyatobliwości ále yednák złości á fwey woley nyepochwalamy/ áni wczymy KromRozm III D7; Leop Eccli 34/23; BibRadz Rom 14/22; Albo Liciniufowę ktory był czáfu fwego Rzymfkim Czarzem sententią pochwaláya/ ktory wyzwołone náuki iádem á zarázą polpolitą názywał. KwiatKsiąż F3; Mącz 186b, 323d; RejAp 78; WujJudConf 50v; GDyż nie káždy pochwała cudzego piánia Tákże też nie przyimuie drugiego podánia. WierKróc B3v; ftoią przed nim [słudzy przed panem]/ všmiecháiąc się/ pochlebuiąc/ słowá y wczynki wšytkie Páńskie pochwaláiąc/ á rzkomo się iym dziwuiąc. ModrzBaz 37v, 30v, 144v; radbych vzył roftropności/ y vmieiętności Chriřtyáńskiey/ ábych to tylko gánił co w piśmie świętym zgániono ieft/ á tego nie chwalił/ czego Bog nie pochwała. NiemObr 6; ActReg 70; Calep 214a, 229b, [850]b; Niektorych rzeczy dopuřzczáią/ nie pochwaláiąc ich/ ná wwiárowanie więtfzego złego. WujNT 163, 163, Apoc 3 arg; Prawdę wczáca ludzie pochwaláią: Taż ftofuiąca zás fie obrazáią. PowodPr 86, 35, 43 marg, 78.*

pochwalać komu (3): Y nierownoćby więcey przyřthało kárác á hánowác ludzi myřli beřpiecznych á niepotrzebnych/ niřlibyř im to pochwalać álbo im tego pomagác miał. RejZwierc 122v. Cf *pochwalać komu w czym.*

pochwalać komu w czym [= kogo za co] (2): Słuchayże co tu Pan w tey řtáteczności nawięcey pochwalać temu tho kořciołowi raczy RejAp 21 v [idem] 22.

pochwalać czym (1): Clamore aliquid approbare, Wołaniem co pochwalać. Mącz 323d.

pochwalać przed kim (1): Zátym Cezarz zá tę przychyłność chuć y dobrą wołá/ przeciw řobie y řynowi fwemu wyřoce dziękował/ Ellekcią tę pochwaláiąc przed wřzem zgromádzem kfiázáth BielKron 330v.

pochwalać w kim (2): RejAp BB8; Iedno też Wářzá K.M. nie wřtaway/ y owřzem fie pomnáżay w pobořności ku Pánu Bogu/ iáką piřmo święte w Ezechiařzu Krolu pochwała PowodPr 3.

pochwalać w czym (3): iż oni to mowia/ pochwaláiąc iefzcze w tym przodki řwe: ná ktorych złość y morderřtwo bezbořne zezwaláią CzechRozm 171v. Cf *pochwalać komu w czym.*

Ze zdaniem przydawkowym orzekajícím (1): Numidyfkyego kroleřtwá biřkupy w Afryce/ myędry ktorymi S. Auguřtyn był/ pochwała Dámázus papyeř/ iż o rzeczach wátpliwych do nyego/ yáko do głowy/ wedle wřtáwicznego zwyczáya fye wćyekáli. KromRozm III O8.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: to (1)] (2): A co też ma być słufnie pochwalono aby pochwałał a tego sie mocno dzierzał y przy tym zoftawał. *RejZwierc* 21; *NiemObr* 31.

W połączeniu szeregowym (1): ktorzi ani słowy ani rzeczą nieumieią się nikomu vprzykrzyć/ ále ábo wftykie/ chocia też wielkcy przygány godne/ ták słowá iáko vczynki wielkich Pánow pochwaláią/ wysławiaią/ y dziwuia się im *ModrzBaz* 17.

W przeciwstawieniach: »pochwalać ... (z)ganić (2), sprzeciwiac się« (3): dumy tey nowych lozefczykow/ nie pochwalam: owłzem sie iey fprzećiwiam *CzechRozm* 162v; *CzechEp* 233; áby [*Pan Chrystus*] to co raz zgánił/ drugi raz pochwalać miał/ ábo czego raz zákazał to zásię rofkázowác y poftánawiać miał. *NiemObr* 31.

W charakterystycznych połączeniach: pochwalać błędy, cudze pisanie, dary krola, rozum, sentencyją, słowa, swą wolą, uczynki (uczynek) (2), złości; pochwalać wołaniem.

Szeregi: »pochwalać i potwirdzac« (1): Ale pochwaláiąc y potwirdzáiąc to niewieście słowo/ dáie drugą wietfzą y połpolitfzą [...] przyczynę błogofławieńftwá *WujNT* 242.

»pochwalać i wysławiać« (1): Bywałem też przy wielu domowych rozmowách wiela olob wáfzego ftanu/ gdy też toż zdanie pochwaláli y wysławiaáli [*laudarent et probarent*]/ á tego wielce prágnęli/ áby w Rzeczypófp. mieyfce miało. *ModrzBaz* 144v. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

b. *Aprobować, z przeczeniem: nie godzić się, nie pozwalać, odrzucać; confovere JanStat; adhinnire, admurmurare, calculum addere a. adicere, collaudare, subscribere Cn* [w tym: co (32)] (34) : *Mącz* 323d; *WujJudConf* 122v; to potym čás okazał y Koncylium Niceńskie: ktore Rzymfkich Bifkupow ftánowienie pochwaláiąc/ wftykim w ten dzień rofkazało wielkanoc święćić/ iáko Rzymfki kościoł święćił. *SkarJedn* 125; *Calep* 84b.

W przeciwstawieniu: »odrzucac ... pochwalać« (1): Gdyż tymże fpołobem oni ftárzfych fwoich Księgi przyjmowáli/ odrzucáiąc rzeczy Písmu ś. prześiwne [!]/ á zgodne pochwaláiąc. *WujJudConf* 36.

Szereg: »nie przyjmowac ani pochwalać« (1): ábowiem máło nie v wftykich przednieyfzych Oycow/ ználeć się wiela rzeczy może/ y okazác/ czego Papieźnicy nie przyjmuią/ ani pochwaláią. *NiemObr* 175.

a. *praw. Zatwierdzać (28)* : Dlaczego też święte powfzechne Koncylium Trydentfkie ten sam text Láćińfki písmá świętego pochwała y zá pewny mieć każe. *WujNT przedm* 9; Oftátek tego práwá pochwalamy. *SarnStat* 533; Item pochwaláiąc vftawę Oycowfka/ która ielt vczyniona o pływaniu ná rzekách/ fkazálfmy: áby tam ten Státut przez ninieyfzy náłz był ponowion *SarnStat* 917, 381, 383, 902, 904, 931, 942, 1107.

W połączeniach szeregowych będących formułami prawnymi (13): PRzetóz teráznieyfzym píńaniem náłzym vmacniamy/ wtwierdzamy y pochwalamy *SarnStat* 163; tákowy líft Státut chwalebny w łobie zamykáiący ze wftytkim iego zámknieniem/ zá zwoleniem y wolą Prelatów/ Pánów/ y Rad królestwá náłzého pochwalamy/ odnawiamy/ mocny czyniemy/ potwierdzamy przez pośrzodek ninieyfzy. *SarnStat* 899; [*prawa i przywileje*] zá mocą y obroną ninieyfzého przywileiu vmocniamy/ pochwalamy/ odnawiamy/ potwierdzamy z vmiárkowaniem nížéy nápińanych ártykułów *SarnStat* 890, 53, 59, 369, 382, 888 (13).

W charakterystycznych połączeniach: pochwalać artykuły (2), konstytucyje, listy (4), pokoj, prawa (ostatek prawa) (5), przymierze, przywileje (4), statut(y) (5), ustawę (5), wolności, zgodę, zwyczaj; pochwalać pisaniem, przywilejem (2); pochwalać w artykułach (artykulech) (3), w cząstkach, w członkach, w klauzulach (3), w położeniu, w punkciech (6), w sposobiech (3), we wszystkim, w wyrozumieniu, w zamknięciu.

Szeregi: »pochwalać i potwierdzać« = *approbare et confirmare, confovere et confirmare JanStat* (2): nic nieprzeciwiając się zgodzie wczynioney Artykułom w niéy zámknionym/ ále oné więcéy y więcéy pochwalając y potwierdzając/ przez rozdzielenia y zámknienia niżéy nápiśané obiánilifmy/ wyłożyli/ y przez niniejszy list obiániliamy. *SarnStat* 1120, 908, 1105. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 8 r.*]

»pochwalać i umacniać (a. umocniać)« (2): także my wiedząc słuźnie/ y zá dobrą rádą oné wśtawę byđż vchwaloną/ fkazálimy/ áby była pochwaloná/ vmocnioná: y pochwalamy ią y vmacniamy [*approbamusque et ratiflcamus JanStat* 277] *SarnStat* 285 [*idem*] 930. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.*]

2. Czcić, wysławiać, wielbić, oddawać cześć boską; *exaltare, iubilare, laudare, salutare Vulg* [*kogo co*] (7) : będę chwalił ciebie w kościele wielkim/ między ludem ważnym będę ciebie pochwalał. *WróbŻółt* 34/18; *Ego aut cantabo fortitudinem tuam: et exaltabo mane misericordiam tuam. Ale ia będę pienim wyflawiał moc twoię miły panie/ a będę wyfoce pochwalał w zarań miłofierdzie twoie. WróbŻółt* 58/17, 70/15, 22, 97/4.

pochwalać w kim co [= *kogo czym*] (2): W panie bodze ia będę pochwalał mowę moię *WróbŻółt* 55/5, 55/11.

W charakterystycznych połączeniach: pochwalać miłosierdzie, Pana Boga, prawdę, Zbawiciela; pochwalać wysoce; pochwalać w żółtarzu; pochwalać cały dzień.

Synonimy: 1.b. *aprobować, potwierdzać, pozwalać, umacniać, utwierdzać*; a. *ratyfikować*; 2. *czcić, sławić, wielbić, wynosić, wyznawać*.

Formacje współrdzenne cf CHWALIĆ.

Cf [POCHWALANIE]